

NÄR EN UNGE SKULLE UR BOET

THE GREAT EASTERN DISCOVERY

Då pappa Månsson på lördagen lagt af en femma till hyran, som för ett enda rum utgjorde sextio kronor i kvartalet, så återstod af hans aflöning sjutton hela och sjuttiofem hundrededels kronor. Delarna behöll han till snus och svagdricka åt sig själf, två hela gingo i det närmaste åt till sjukkassa, lektyr och fackförening, och hvad blef öfrigt, tecknades oftast på listan åt någon nödställd kamrat. Återstod således femton, och dem lade han i mor Märtas sträfva arbetshänder. Men familjen bestod af åtta medlemmar, som på dessa ringa slantar skulle lefva sju dagar.

Ja, var det icke så, att en annan kunnat bli gråhårig af bekymmer? men mor — hon hade blifvit det bättre var, ett geni. Hel och ren höll hon familjen, snyggt var rummet, fattighjälps okänd — utom skor åt de två, som gingo i skolan — och rätt gjorde hon för sig. Men så hade hon också knappast en stund att kalla för sin från fem på morgonen, då hon stod på post utanför bagarboden i väntan på att få köpa gammalt bröd, tills natthvilan var inne. Och aldrig blef det helt med den heller, ty lillungen, som var en matfrisk tös, gaf esomoftast med gäll stämma tillkänna sitt misshag, om inte mors gifvande bröst ögonblickligt var inom räck-

håll för hennes lystna läppar. Sannerligen, sannerligen, mor Månsson hade det svårt, och därför fruktar jag storligen att mötas med misstro i och med att jag, som dock talar rena sanningen, berättar, att hennes friska lynne stod bi, att hon gnolade under sina sysslor och till och med ökade sitt visförråd. Underbart var det, men hemligheten låg kanske däri, att far var henne en trofast hjälpare och alls icke dolde sin åsikt, att han hade den präktigaste hustru i världen.

Nu må dock ingen tro, att mor Märta alltid var blid som en västanfläkt. Lydde någon af de sex icke order, så var hon som en rifvande il i den skyldiges hårtestar, och nog var det säkrast äfven för de oskyldige att då vara utom hennes räckhåll. Visst mumlades det vid slika tillfällen om orättvisa, och likväl — mor, mor, mor! Hon var A och O för den lilla flocken utom för Majken, som älskade far öfver allt och alla.

Nu var det emellertid så, att någon, som tyckte fars och mors börda öfversteg deras bärförmåga, erbjudit sig att skaffa plats åt en af de sex på barnhem. Ingen kunde neka till att detta var en hjälp, som icke borde försmås, ty som ställningen nu var, fick endast far smör på brödet, och mor Märta såg minsann efter, att icke alltför mycket af läckerheten fastnade i hålen på spisbrödshalfvan, som var hans frukost. Men hvilket af barnen? Hvilket? Den frågan hade man oupphörligt skjutit ifrån sig, men nu var betänketiden så godt som utlupen — det gällde alltså att bestämma sig.

På matbordet stod lampan och spred sitt trefna

ljus. Alla barnen sofvo. Hvita lakan och brokiga lapptäcken lyste från alla håll, och ett svagt sus af de sofvandes andetag fyllde det varma boet. Mor stod vid kakelugnsspisen och sysslade, men mycket tyst; allt gick så långsamt för henne denna afton, och mer än en gång fällde hon disktrasan för att med oklara ögon blicka kring sig i rummet. Men när hon äntligen fått grötgrytan fin och hängt trasan till tork, gick hon fram till far, som satt med ett föreningsprotokoll framför sig.

Han såg upp, och bådass ögon hvilade sorgfyllda i hvarandra.

»Tag lampan, du», sade han dämpadt, reste sig och gick, följd af mor till soffan, Hjalmars och den tioårige Svens läger.

Mor lät ljuset falla på sin förstfödde. Han hade troligen somnat, så snart hans hufvud berört kudden, ty lakanet, som i brist på örngått betäckte den, låg slätt såsom mors händer lämnat det, och mot detta strama hvita aftecknade sig skarpt ett solbrändt gossansikte.

»En liten karl», tänkte far och lät blicken dröja vid de lillgamla dragen, de något insjunkna tinningarna — »som redan är medveten om sin blifvande ställning i lifvet och känner tillvarons hårdhet, men som dock kan leka och har en god portion Ulspegel i lynnet», tillade han, när slumrarens fingrar plötsligt började spritta och ett leende spelade på läpparna.

Men medan dylika tankar korsade faderns hjärna, arbetade mors med helt andra. Hon såg på sin gosses skjorta — ack, så urväxt den var! Ärmarna

slutade strax nedom armbågarna, och det trådslitna tyget lät en stor del af hans spensliga bröst bli synligt. — »En skarf här och två där och en lapp vid halslinningen», tänkte mamma Månsson — »så kan han ha den ännu en tid, och se'n får väl Sven ärfva.» Men så mindes hon med ens, hvarför hon stod där, och gaf far ett snabbt, ängsligt ögonkast.

»Han är så stor och förståndig, så han reder sig kanske bäst», sade denne långsamt och tvekande.

Mor uppfattade inte alls, att fars röst riktigt bad att blifva motsagd. Hon blef eld och lågor.

»Hjalmar! Ta' Hjalmar ifrån mig? Hvad tänker du på? Honom, som vi längtade så efter? Du var ju alldeles tokig af glädje, då han kom och var så rar. Minns du, hur du gick och köpte massor af saker åt honom och kom hem med kängor åt det stackars pyret, när han var bara fjorton da'r? Och nu vill du skänka bort honom. Har du då inget hjärta?»

Jo, det syntes tydligt, att far icke var utan, men mor fortsatte likafullt, fast med allt mjukare stämma:

»Ack, du vet inte, du, den förstfödde, den som kommer midt i ens unga lycka, som gör en så häpen, så glad och så viktig, som man pratar med och smeker, där man tror hans lilla hufvud gömmes rätt under ens hjärta. För se!» sade mor undervisande, »man tänker sig alltid pyret som fullgånget och rart på alla sätt, om ock ens förstånd säger, att det inte är större än ens lillfinger. Och sedan . . . då man äntligen har honom vid sitt bröst, och något så underbart ljufligt fyller en, så att man liksom

smälter hän i ömhet för hela världen, och är så stolt, att man tycker sig förmer än alla andra, och så rik — o, så gränslöst rik —» hon sökte efter ord men fann inga. Højde så en lycklig suck, stoppade täcket om sin gosse och sade med en nyans af medlidsamt förakt i rösten: »Det tjänar ingenting till att förklara sådant för dig. Karlar begripa inte ett dugg af våra affärer. Låt oss se på Sven!»

Far lät beskyllningen mot sitt kön passera oanmärkt och letade fram Sven, som lagt sig skaföttes och var insnärjd i en hylsa af sängkläder.

»Tusingen vete, hvar vi fått den pojken ifrån», sade han och lade honom bredvid Hjalmar. »Han har inte ett drag af oss. Rödhårig och uppnäst.»

»Du pratar. Hans hår är guldgult», menade mor. »Och så klok han är! Den pojken blir något stort, skall du få se . . . Ack, den som bara hade pengar, så finge han gå läsvägen! Men det ser omöjligt ut.»

Far såg ett tillfälle att gifva mor betaldt för gliringen mot karlarna och sade tankfullt:

»Kanske barnhem . . .»

»Inrättningsbarn bli alldeles som kroppkakor utan kryddor och fläsk», afklippte mor bestämdt. »Det vet du väl?»

»Nej, jag känner ett exempel på motsatsen.»

»Ja, en fluga . . . Men skulle du kunna undvara honom, säg?» Mors röst var inträngande.

»Inte. Jag sa' det bara på nojs», lugnade far. »För resten samla vi ju sparmärken för hans skull. Det är ju något att se fram till under allt trälände,

det, att pojken skall få sina gåfvor utvecklade. För sådana har han ju, du! Prima sort!»

Mor bekräftade med en stolt nick, hvarefter båda sneddade öfver rummet till ett sofflock, som låg på stolar.

»Stackars unge! så mager han är», sade mor vid anblicken af den lilles tunna kinder.

Fars anlete bar medlidandets prägel. »Jag tycker hans rygg blir allt sämre», sade han.

Mor flyttade sin blick till den hvassa båge, som sköt ut under täcket. Om en stund rätade hon upp sig och hade sina ögon befriade från icke så få brännande droppar. Hon lyfte varnande handen, ty gossens blåskiftande ögonlock klippte oroligt, och båda gleda med tysta steg till vrån, som bildades af den gustavianska sängen och väggen. Där var en bädd lagd för Majken och Göran.

»Låt oss ta' Göran först!» bad mor Märta och höll fast far i skjortärmen, ty han var i färd med att klämma in sig mot sänggafveln för att komma närmare sitt flickebarn. »Låt så ljuset falla fullt öfver det runda lockhufvudet närmast dig! — Är han inte bra rar?»

»En hedersgubbe», sade far och smekte Görans äppelröda kind.

»Det barnet finns det intet ondt i», bedyrade mor. Och så hjälpsam han är! Han springer ärenden, han mal kaffe och ser efter lillungen, och när jag diskar, torkar han skedarna och springer med ett par i taget till skänken. Jag binder mitt köksförklä' om honom, och ett, tu, tre, ligger han där, för det trasslar sig om hans korta ben. Och

då måste jag komma till hjälp, för han kan knappt komma på rätt köl ensam, så tjock som han är. Och tänk, bara fem år!»

»Jag tror sannerligen, du tycker mest om honom af alla. Han är ju inte vår.»

»Det kommer jag aldrig ihåg. — Och ingen har han mer än oss nu. Inte kan vi låta honom gå.»

»Det har du rätt i», instämde far och tog ett långt steg öfver bädden. Så var han då ändtligen hos Majken, och då skulle man sett pappa Månsson. Hans bruna ögon logo och glänste af ömhet. — »Mig upp i dagen», — tänkte han och lät blicken hvila på det höghvälfda lilla bröstet, hvars vårtor liknade skära rosenblad, de kraftiga små näfvarna och hårets svartbruna slingor, som i vild oreda föllo öfver kudden. Han såg på den käcka trubbnäsan och kände igen sig på gropen i hakan, den trotsiga munnen och ögonbrynens fina böjning. »Alldeles lik mig», försäkrade han åter för sig själf och lutade sig ned för att riktigt kunna spegla sig. Och när då två täcka gropar sprungo fram på den sofvan- des kinder — ty hon kittlades af fars skägg — så kände han igen dem också och kunde i sin stolthet inte annat än ta ett tag om sin långa hakprydnad och ge hjärtebarnet sitt en smällkyss.

»Hvad har hon i handen?» frågade han plöts- ligt.

Mor kände på tösens slutna fingrar.

»Hår», sade hon.

»Hvar har hon fått det ifrån?» undrade far.

»Det ser ut att vara af Svens lugg. Såg du inte, att hon var i soffan hos pojkarna och lefde röfvare.

Hon är förfärligt ostyrig. Du skämmer också bort henne öfver alla gränser. Hon behöfver komma bort.»

Men mor Märtas litanian förklingade ohörd, så försänkt var far i åskådan af sin skatt. Och det blef en dryg stund öfrig för henne, som hon använde till eftertanke. Alla Majkens otaliga förargelseväckande upptåg, trätorna med grannar och fränder, hon haft för hennes skull, envisheten, trotsset och den otroliga förmågan att slita och smutsa ned, som hon besatt, allt detta radade upp sig för hennes minne.

»Hur det barnet tyranniserade alla — och hon förstod att göra sig älskad . . .!» Hon måste le, hon mindes en gammal historia.

»Ja, ja», sade hon plötsligt till far, som höll på att länsa Majkens hand, »inte behöfver hon din hjälp mot bröderna. Annars lofvade du försvara henne, som du väl minns.»

»Nej, hur var det?»

»Jo, när hon nyss var född och du svarade syster min, som sa: 'O, det är en flicka! Stackars hon, som får tre stora bröder att reda sig mot!' — A, ingen fara med det! Henne skall jag försvara med näfvarna.»

Mor Märta fick ett vänskapligt nyp i veka lifvet, som så när kommit henne att tappa lampan, och båda logo mot hvarandra. Men så fick hon tag i sin första tanketråd.

»Hon är en riktig vildinna och behöfver komma bort. Hvad tycker du? Man kunde ju ta' hem henne, om . . .»

Mor stannade tvärt, ty hon märkte kastet på fars nacke och såg, hur hans hand kramade om kanten på sänggafveln.

»Nej», sade han kort.

Tonen föll inte mor på läppen, och hon samlade sig till angrepp. Men pappa Månsson förekom henne:

»Ta Majken! Om hon kanske är en smula odygdig, så tänk på hur hon ångrar sig, och så älsklig hon är då.»

Mors blick blef ljufligt solsken med ens. Ah, den varma munnens kyssar, det tårsköljda ansiktet, löftena om att »aldrig, aldrig göra så mer!» Hon såg alltsammans tydligt för sig, de långa snyftningarna och det plötsliga uppklärnandet, hela det mjuka behaget hos botgörerskan . . .

»Aldrig kunde jag ha en glad dag mer, om hon vore borta», sade mor mjukt. »Nu ha vi bara en kvar. Titta hit!»

Minstingen låg i sängen klar vaken och sög på sin tumme men började genast stämna upp sin matvisa, när hon fann sig uppmärksammasad.

»Är hon svulten, lillungen?» Mor ställde lampan på matbordet och satte sig vid detta med Annika i famnen. »Den här tösen», fortfor hon och förde den mjuka lilla nypan, som lekte med hennes hvita bröst, åter och åter till sina läppar, »skulle inte ens kejsarinnan af Paradiset få från mig. Hur ska' vi göra?»

»Ja, du har väl knappast kjol på baken snart», sade far.

»Jag får väl se mig om efter något gammalt

plagg hos »onkel» på hörnet. Värre är det med dig och maten. Den är för knapp och för dålig för dig, som står i styft arbete.»

»Åh, strunt, jag reder mig nog», tyckte pappa Månsson, som var en ohjälplig optimist, spottade i händerna, slog dem samman och så ut knutna. »Ungarna ha vi kvar.»

»Hvarenda en» instämde mor och kramade lillungen, så dennas skära ansikte alldeles försvann i barmens mjuka hull. Så sträckte hon fram sin lediga hand mot fars, och de båda arbetsdugliga näfvarna enades i ett fast grepp.
